

Hoofdstuk 1: Algemeen

1.1 Aanleiding

Gezien de grote voortgang die geboekt is bij de moeilijkste wijken van de stad in Leeuwarden op het punt van stedelijke vernieuwing én gezien de goede gezamenlijke ervaringen in Heechterp-Schieringen, hebben corporaties Elkien, WoonFriesland en gemeente Leeuwarden in 2009 afgesproken dat in de ISV periode 2010 t/m 2014 de stedelijke vernieuwing in Leeuwarden verbreed moet worden.

Dit is ook zo verwoord in het Meerjaren Ontwikkelings Programma 2010-2014 (MOP), dat de grondslag is voor de bijdrage uit het Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing (ISV). Op basis van een stedelijke vergelijking, een 7-tal criteria en trends van vooral de afgelopen 5 jaar zijn er door gemeente en corporaties 6 wijken uitgekozen. Deze wijken (of delen ervan) scoren in verhouding met andere wijken in de stad lager dan gemiddeld op aspecten als veiligheid, woonduur, verhuiscapaciteit, oordeel over de wijk, rapportcijfer omgang buurtbewoners en besteedbaar inkomen. Voorkomen moet worden dat deze wijken wat deze punten betreft in een negatieve spiraal terechtkomen. Door nu de koers uit te zetten voor de toekomst en concrete maatregelen te nemen op de korte termijn willen we de wijken sociaal en fysiek een kwaliteitsimpuls geven. Hiervoor zal stedelijke vernieuwing worden ingezet, die (zoals verwoord in het MOP) moet leiden tot sociale versterking van de wijken en waar dat mogelijk is tot sociale stijging van de wijkbewoners.

In het MOP worden 6 wijken geselecteerd waar de komende jaren extra inzet en aandacht nodig is. Het gaat om de wijken Oldegalileën -Bloemenbuurt, Tjerk-Hiddes Cambuursterhoek, Vlietzone, Nijlân, Schepenbuurt en Valeriuskwartier.

Tussen gemeente en de corporaties is afgesproken dat er nauw en vanaf het begin wordt samengewerkt, zowel bij het opstellen van de wijkactieplannen als bij de uitvoering van de wijkactieplannen.

1.2 Doelen

In hoofdstuk 1 en 2 van de bijgevoegde wijkactieplannen zijn de doelen en uitgangspunten uitvoerig beschreven.

Samengevat zijn er drie doelen voor de wijkaanpak te onderscheiden:

Belangrijkste doel is de betreffende zes wijken goed te krijgen en te houden. Dit wordt afgemeten aan de jaarlijkse metingen die Leeuwarden voor zijn wijken doet en die verder verfijnd worden. De 7 indicatoren genoemd bij het MOP/ISV zijn hier het belangrijkste onderdeel van. De 7 indicatoren zijn: gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden, % niet werkende werkzoekenden van de beroepsbevolking, woonduur, verhuiscapaciteit, oordeel over de wijk (achteruit, vooruit, gelijk), rapportcijfer omgang buurtbewoners en veiligheidsprestatie-index.

Van deze 7 indicatoren zijn de eerste vier hierboven genoemde niet echt via korte termijn activiteiten en interventies beïnvloedbaar. Alleen een pakket van met name structurele wijzigingen in en toevoegingen aan de woningvoorraad en sociale stimuleringsmaatregelen leiden tot een andere bevolkingspopulatie en daarmee tot een substantiële beïnvloeding van deze 4 indicatoren. De indicator "oordeel over de wijk (achteruit, vooruit, gelijk)" is een indicator die, zo leert de ervaring, erg gevoelig is voor alles wat er dagelijks in de wijk gebeurt (en vooral hoe het in de publiciteit komt). Dat maakt hem minder bruikbaar als tussentijds meetinstrument. De indicatoren die de komende jaren daarom het meest relevant en bruikbaar zijn voor het tussentijds meten en volgen van de resultaten van de wijkaanpak zijn het "rapportcijfer omgang buurtbewoners" en de "veiligheidsprestatie-index". De andere 5 indicatoren zijn vooral relevant voor de begin- en eindmetingen, dus over langere tijd. Om het tussentijds monitoren van de wijkaanpak te verbeteren zal er verder gestart worden met een pilot van een verfijnder volgsysteem, de "sociale index".

De andere twee doelen die met de 6-wijkaanpak bereikt moeten worden, vloeien niet direct voort uit het MOP, maar zijn doelen die gemeente en de corporaties, zichzelf gesteld hebben. Beide willen via de 6 wijkaanpak, een methode en aanpak uitgewerkt zien die op termijn ook toepasbaar is in

andere wijken. Het gaat om het vinden van een meer efficiënte en effectieve wijkaanpak, waarbij een betere onderlinge samenwerking een belangrijke sleutels tot winst is, maar niet de enige. Een ander gemeentelijk en corporatief doel is dat er methodes van (samen)werken gevonden en toegepast worden in de 6 wijkenaanpak waardoor de bewoners meer bij de wijk betrokken worden.

1.3 Samenwerking

Gemeente en de corporaties WoonFriesland en Elkien werken samen in de 6 wijkenaanpak. De drie partners hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid genomen om de wijkactieplannen op te stellen. Dit uit zich in een gezamenlijke stuurgroep en een gezamenlijke algemene projectleiding.

Per wijk is namens de 6 wijken aanpak een projectleider aangewezen, zodanig dat elke partner 2 wijken onder zich heeft. Deze wijkprojectleider is voorzitter van de wijkprojectgroep, waarin verder zitting hebben:

- (leden van) het wijkpanel
- Ambtenaren uit de terreinen welzijn en veiligheid
- Vertegenwoordigers van beide corporaties (indien beide bezit hebben in de wijk)
- Vertegenwoordigers van externe organisaties in de wijk, zoals bijvoorbeeld scholen, zorginstellingen, ondernemers etc.

Belangrijk uitgangspunt van de werkwijze in de uitvoering is de gebiedsgerichte samenwerking van gemeente en corporaties. Afzonderlijk werken de partijen al een aantal jaren gebiedsgericht, in de wijkaanpak wijken zullen we steeds meer met elkaar gaan afstemmen in de uitvoering en in de ontwikkeling van plannen. Daarbij is het nodig om per wijk één partij aan te stellen als aanjager. Zo wordt meer dan voorheen, efficiënter omgegaan met mensen en middelen.

Deze manier van werken wordt de komende jaren meer en meer verankerd in de interne organisaties van gemeente en corporaties en ook inhoudelijk zijn de plannen voor de middellange termijn en lange termijn verankerd in het strategisch (voorraad) beleid. Gezamenlijk werken de drie partijen aan prestatieafspraken zodat de wijkplannen ingebed zijn in de gezamenlijke ambitie voor en visie op de stad

Om zoveel mogelijk draagvlak binnen de wijk te krijgen, zijn daarnaast nog klankbordgroepen opgericht, waarin diverse bewoners zitting konden nemen. Wijkprojectteam en klankbordgroep hebben vervolgens gezamenlijk het Wijk Actie Plan (WAP) opgesteld.

1.4 Financiering

De 6-wijkenaanpak moet er niet alleen toe leiden dat deze 6 wijken goed blijven of worden. Zij moet er ook toe leiden dat de werkwijzen van gemeente en corporaties richting wijken beter op elkaar afgestemd en ingebed worden. Hier moeten op termijn ook de andere wijken in Leeuwarden profijt van hebben. Dit is des te dwingender geworden nu er een situatie aankomt dat stedelijke vernieuwing weer een puur lokale aangelegenheid wordt, omdat het Rijk, vanwege bezuinigingen op bijvoorbeeld ISV-4 vanaf 2015, zich terugtrekt.

Gemeente en corporaties betalen de hoofdmoot van de werkzaamheden in de 6 wijken, die tot hun verantwoordelijkheid behoren, uit hun reguliere middelen. Dit geldt voor veel van de sociale en fysieke maatregelen in de buurten. Ook een deel van de extra's in de 6 wijken zal afkomstig zijn uit de reguliere middelen en organisaties van gemeente en corporaties, vanwege bijv. speciale projecten. Zo is er bijv. in 3 van de 6 wijken in 2011 het project Wijkidee van de gemeente Leeuwarden, en is er voor 2 van de 6 wijken geld beschikbaar voor community art.

Daarnaast is er een tweetal extra financieringsbronnen de komende 4 jaar voor de 6 wijken. Zo hebben beide corporaties extra middelen gereserveerd voor de 6 wijken. WoonFriesland zal onder de noemer "Werken aan Wijken" extra leefbaarheidsbudget inzetten. Elkien heeft voor de wijken een extra leefbaarheidsbudget opgenomen.

De wijze waarop deze extra leefbaarheidsbudgetten ingezet gaat worden in 2011 wordt bepaald door wat nu in de wijkactieplannen staat en wat op korte termijn wenselijk en uitvoerbaar is. De corporaties beslissen nog met bewoners over wat voor zaken zijn. Na 2011 zullen gemeente en corporaties samen spelregels bedenken voor de inzet van de leefbaarheidsbudgetten.

Belangrijkste bron van extra middelen en mogelijkheden in de 6 wijken de komende 4 jaar is Rijkssubsidie uit het zogenaamde I.S.V.-budget wat staat voor Investeringsubsidie Stedelijke Vernieuwing. Dit is geld van de rijksoverheid dat ingezet moet worden voor fysieke verbetering van de wijken en verbetering van de kwaliteit van de woningvoorraad. Het is niet de bedoeling dat met dit geld de maatregelen helemaal betaald kunnen worden, het is stimuleringsgeld dat andere investeringen op kan leveren. Zo moet bij bijv. een herstructurering van corporatiewoningen de investering aan de woningen betaald worden door de corporatie en het verbeteren van de straten en verlichting kan uit ISV geld.

Het ligt in Leeuwarden in de bedoeling € 12.8 miljoen ISV-3 geld van de Rijksoverheid in de wijken te investeren tot en met eind 2014.

Aan de 6 wijken wordt voor investeringen in "schoon, heel, veilig en vriendelijk voor de periode tot 2015 per wijk een bedrag van € 500.000,= beschikbaar gesteld. In totaal is dit dus € 3.000.000,=.

Het tweede onderdeel gaat om de aanpak van de particuliere woningvoorraad, in het bijzonder duurzaamheid en energiebesparing, en aanpak woonoverlast en slecht functionerende panden. Hiervoor wordt in totaal € 2.000.000,= beschikbaar gesteld.

Voor grotere projecten en studiegebieden wordt €7.000.000 beschikbaar gesteld. De prioriteit ligt dan bij het stimuleren van herstructureringsprojecten van de corporaties en het investeren in openbare ruimte ten behoeve van de woonomgeving van corporatiewoningen. Binnen de 6-wijkenaanpak wordt nog een strategie uitgewerkt op basis waarvan bepaald zal worden aan welke projecten dit geld uitgegeven gaat worden.

De gemeenteraad van Leeuwarden heeft besloten dat het ISV-geld in de 6-wijkenaanpak wordt ingezet voor stimulering of lostrekken van grote projecten waaronder herstructureringsprojecten (7 miljoen), innovatieve investeringen in particulier bezit (2 miljoen) en uitvoering van de kleinere zaken uit de wijkactieplannen (3 miljoen). Wat dit laatste betreft krijgt iedere wijk een basis bedrag van € 500.000,-. Dit bedrag kan tussen nu en 2015 ingezet worden om zaken uit het wijkactieplan te realiseren.

Daarnaast hebben de beide corporaties aangegeven wat zij vanuit hun Strategisch Voorraadbeleid de komende jaren in de wijken zullen investeren.

Op sociaal gebied is in het collegeprogramma 2010-2014 opgenomen, dat de sociale middelen primair in de aandachtswijken (waaronder de 6 ISV-wijken) ingezet worden.

1.5 Opgave in de 6 wijken.

De 6 wijken waar we de komende jaren aan de slag gaan, zijn geen achterstandswijken. Het zijn wijken waar we extra aandacht aan willen besteden omdat ze anders in een neerwaartse spiraal terecht kunnen gaan komen. Dit is terug te zien in de analyses van de wijk en de oplossingen waarvoor gekozen is. In de wijkactieplannen staan veel kleinere zaken, slechts in een aantal gevallen is sprake van grote ingrepen. Door op de korte termijn in te grijpen in de kleine problemen en ergernissen willen we het vertrouwen van bewoners in en hun betrokkenheid bij de wijk vergroten. De grotere ingrepen moeten leiden tot een kwaliteitsimpuls voor de wijk.

De wijken hebben overeenkomsten, maar zijn tegelijkertijd ook heel verschillend; in karakter, opbouw en geschiedenis. Dat vraagt, naast een 'algemene' aanpak, ook om een specifieke aanpak per wijk. De 6 wijken aanpak biedt hier ruimte voor.

Voor iedere wijk is een keuze gemaakt voor de lange termijn; welke ontwikkelingsrichting zien we voor de wijk en hoe gaan we daar in sturen? Deze richting is vooraf niet besproken met de wijken omdat van de huidige bewoners niet verwacht mag worden dat zij stads breed en over een termijn van minimaal 50 jaar, een uitspraak kunnen doen over de lange termijnontwikkeling van hun wijk. We realiseren ons dat die richting dan ook niet altijd overeenkomt met het beeld en de wens van de huidige bewoners. Bij het opstellen van de WAP's zijn we de discussie aangegaan en is in een aantal gevallen gekozen om voor een deel van de wijk af te wijken van de lange termijnrichting. In de WAP's is vanuit de lange termijn terug geredeneerd naar de middellange termijn en zijn ontwikkelingen benoemd. Deze ontwikkelingen vinden plaats na 2012 en moeten veelal nog uitgewerkt worden. Dit past in het groeiemodel zoals hiervoor besproken en geeft ruimte aan bewonersparticipatie en initiatieven.

Gezien de gekozen doelen in het MOP/ISV, de verdere ambities, maar ook de overeenkomsten en verschillen tussen de zes wijken kent elk wijkactieplan drie hoofdlijnen die terugkomen, zij het in verschillende mengingen en met verschillende accenten.

Lijn één is dat in alle 6 de wijken de kwaliteit en differentiatie van de woningvoorraad (particulier en corporatief) op peil moet blijven en waar nodig en mogelijk verbeterd. De tijdshorizon die hiervoor aangehouden wordt is ongeveer tien jaar. Het gaat hier vooral om de “wijk van straks”.

De manier waarop dit gaat gebeuren is via directe ingrepen in de woningvoorraad (nieuwbouw, herstructurering) of eventueel via indirecte ingrepen (in voorzieningen of in grootschalige ingrepen in de openbare ruimte) waardoor veranderingen in de differentiatie van de woningvoorraad ontlokt worden. Voor het hoe zie paragraaf 5 van deze raadsbrief.

Lijn twee is dat er veel aandacht, tijd en organisatie gericht wordt op de dagelijkse zaken in de wijken. Centraal staan hier de begrippenparen “schoon en heel” en “veilig en vriendelijk”. De tijdshorizon die hiervoor aangehouden wordt is ongeveer een tot vier jaar. Het gaat hier om de “wijk van nu”.

Kernbegrippen van dit deel van de aanpak zijn betrekken burger bij zijn wijk, en “van onderop”-benadering.

Lijn drie in de wijkaanpak is de sociale aanpak met bijzondere aandacht voor de sociale stijging van de bewoners en de sociale versterking van de wijken. Ook hier gaat het vooral om de “wijk van nu” en de tijdshorizon van een tot vier jaar.

De invulling van de lijnen twee en drie gebeurt voor een belangrijk deel via gebaande wegen. Voor een deel worden er nieuwe wegen ingeslagen. Niet in het minst omdat er veel minder geld per wijk is dan bij vorige wijkvernieuwingen in Leeuwarden en er op termijn ook geen extra (rijks)geld meer komt. Dat betekent dat extra's, zowel financieel als in menskracht, veelal binnen bestaande organisaties en geldstromen moeten worden gezocht. De algemene lijn bij zowel gemeente als corporaties is dat de (extra) benodigde aandacht en middelen voor de aandachtswijken zoveel mogelijk binnen het reguliere beleid opgepakt en opgelost moet worden. Wanneer het moet per wijk, maar gezien de schaal van Leeuwarden zijn vaak (betere) stedelijke oplossingen te prefereren.

Een andere opgave voor (ook) de 6 wijkenaanpak is de inzet van bewoners en betrokkenheid bij hun wijk, buurt of straat te vergroten. In de praktijk van de stedelijke vernieuwing is dit eigenlijk niet alleen een wens, het is ook een must gebleken. Niet alleen vanuit het negatieve, omdat mensen anders de hakken in het zand zetten en zich vooral als consument gaan opstellen, maar juist vanuit het positieve. Als het lukt bewoners in een of andere vorm te mobiliseren, zaken ook vanuit andermans invalshoek te willen bekijken en idealiter zelf zaken in hun wijk weer te gaan regelen, ontstaat ook vaak weer een beter beeld van de eigen wijk en worden veel problemen ook makkelijker opgelost en voorkomen. Hier vorm aan te geven wordt een belangrijke opgave, die gemeente en corporaties, zichzelf gesteld hebben.

1.6 Aanpak tot nu toe.

Na het aanwijzen van de zes wijken op basis van de indicatoren is met iedere wijk contact geweest door bestuurders en directie van gemeente en corporaties. Er is toen aan de wijkpanels uitgelegd waarom hun wijk aangewezen was als aandachtswijk en wat dat voor de komende jaren zou betekenen.

Daarna hebben gemeente en corporaties de analyses en uitgangspunten van de gezamenlijke aanpak verder uitgewerkt en hebben de corporaties hun Strategisch Vastgoedbeleid voor de wijken herijkt.

Aan de bewoners van de wijken, in het bijzonder de wijkpanels is gevraagd, of zij wilden uitwerken wat hun visie op hun wijk was en wat daarvoor gebeuren moest. Een deel van de wijken had dit al gedaan of was er mee bezig. Uiteindelijk hebben 5 van de 6 wijken dit gedaan. Veel input vanuit de wijken en hun bewoners in de wijkactieplannen is hieruit afkomstig.

De wijkprojectgroepen hebben in de afgelopen maanden in een intensief traject de wijkactieplannen opgesteld. Naast de wijkprojectgroep is er per wijk een klankbordgroep ingesteld waarin bewoners, op persoonlijke titel zaten en in een aantal gevallen leden van andere organisaties. Voor een paar onderwerpen, waar een bovenwijkse aanpak vereist is, zijn denktanks ingesteld. De onderwerpen zijn niet op het niveau van de wijken of binnen het bestaande beleid van gemeente en corporaties op te lossen, daarom is voor deze werkwijze gekozen. Vooralsnog zijn de onderwerpen duurzaamheid en Huisjesmelkers en Overlast (Particuliere Woningverbetering) in de denktank formule behandeld. De

denktanks bestaan uit medewerkers van gemeente en corporaties, maar ook ondernemers, makelaars of mensen van maatschappelijke organisaties. Per onderwerp is er naar gestreefd om creatieve oplossingen te benoemen die in de vorm van een pilot in één van de zes wijken uitgezet kunnen worden. Het was nadrukkelijk niet de bedoeling om nieuw beleid te maken.

Het resultaat is bijgevoegd: van iedere wijk een kort wijkactieplan, waarin gefocust wordt op een beperkt aantal speerpunten. De basislijn is dat de wijk de wijk schoon en heel en veilig en vriendelijk moet blijven of worden. Vanuit communicatief oogpunt met wat je bereiken wilt in deze 6 wijken is het woord "vriendelijke wijken" toegevoegd.

Er ligt een vrij concreet programma dat dit jaar en komend jaar uitgevoerd moet worden grotendeels. Het wijkactieplan laat verder veel ruimte voor de middellange termijn (2 – 4 jaar).

Dat geeft ruimte om in de komende jaren de zaken goed uit te werken, waarin bewoners een belangrijke rol krijgen.

Ook geven we in de wijkactieplannen een doorkijk naar de lange termijn ontwikkeling van de wijk.

Hoofdstuk 2: Schakelen tussen wijk en stad

2.1 totaalplan voor de wijk

De wijkactieplannen vormen een totaalplan voor de wijken. Fysiek is het beheer en de beheersbaarheid van de openbare ruimte in ieder plan nadrukkelijk aanwezig. Vaak hebben de fysieke zaken een (negatief) effect op de beleving van mensen bij hun woonomgeving en zijn om die reden verbonden met het sociale domein. In het MOP is niet voor niets opgenomen, dat fysieke investeringen moeten leiden tot sociale stijging. Waar bewoners intensief betrokken worden bij fysieke projecten ontstaan gunstige sociale effecten (sociale cohesie, zelf organiserend vermogen, versterken eigen verantwoordelijkheid voor de leefomgeving).

Voor alle wijken is een wijkprogramma opgesteld voor de korte termijn (2011 en 2012). Hierin zijn de projecten benoemd die voor de bewoners prioriteit hebben en die op de korte termijn gerealiseerd kunnen worden. Een aantal thema's keert in iedere wijk terug, het betreft fysieke en sociale thema's, We zullen dus steeds meer gaan schakelen tussen stedelijk niveau en wijkniveau; we organiseren stedelijke structuren waar mogelijk en zijn zichtbaar in de wijk waar nodig. Onderwerpen als veiligheid en werkgelegenheid zijn hiervan goede voorbeelden.

Voor de langere termijn is in de WAP's de nodige aandacht voor de woonmilieus, deze vormen een onderbouwing voor de keuzes die gemaakt zijn ten aanzien van de woningvoorraad en voorzieningen. Ook heeft ieder plan een sociale paragraaf. Daarin wordt gekeken naar de collectieve aspecten, zoals de organisatiegraad binnen de wijk, en de meer individuele zaken die achter de voordeur spelen.

Uit de wijkactieplannen komen veel dezelfde onderwerpen naar voren. In dit hoofdstuk hebben we die zaken gegroepeerd en geven we aan, wat de wijze van aanpak de komende jaren wordt. Kort wordt beschreven wat er aan problemen en acties is geformuleerd in de Wijkactieplannen, wat de voorgestane aanpak in de 6 wijken wordt en wat de financieringskaders zijn.

2.2 Kleinere fysieke zaken in de openbare ruimte en in en rond corporatiewoningen

In de Wijkactieplannen van alle 6 wijken staat een brede reeks van vaak fysieke onderwerpen waarvoor aandacht gevraagd wordt of waarvan gevraagd wordt het beter of anders te doen dan nu. Veel van die onderwerpen zijn wijkgebonden (vaak een stukje wijk of straat). Dat geldt voor zaken in en rond corporatiewoningen, verloederde kleine stukjes openbare ruimte, braakliggend particulier terrein, parkeerproblemen, hondenpoep, speelvoorzieningen, wensen rond het groen etc.

Aanpak

Elk jaar zal de wijkprojectgroep deze fysieke punten en zorgen opnemen (al dan niet gesystematiseerd via schouwen). De basislijn van aanpak is opnemen in jaarprogramma's, in ieder geval aandacht aan besteden, zoveel mogelijk proberen op te lossen met per definitie daarin een rol voor bewoners uit de directe omgeving. Indien ingrepen mogelijk en gewenst zo snel mogelijk uitvoeren.

Bij 2 wijken namelijk de Schepenbuurt (hele wijk) en Nijlân (gebied hart van de wijk, rond waterpartijen) is er sprake van een dusdanige optelsom van kleinere en grotere zaken in de openbare ruimte dat hier een meer integrale aanpak en uitwerking de voorkeur heeft (al kan er wel al met sommige partjes begonnen worden); daar zullen bewoners zeer nauw betrokken worden bij het ontwerp; belangrijk subdoel daarvan is het versterken van de (sociale) betrokkenheid bij de wijk. De meer integrale uitwerking zal eerst onderzocht worden. Datzelfde geldt ook voor de gevraagde herinrichting van delen van het Noord- en ZuidMiet.

Financieringskaders

- zoveel mogelijk oplossen via reguliere beleid en reguliere financiering van gemeente en corporaties.
- eventuele extra uit ISV 3 mogelijk: Ja, uit het "Basisbudget € 500.000,- per wijk" voor vooral schoon en heel, veilig en vriendelijk.

Wat betreft grote openbare ruimte-ingrepen zoals genoemd in Schepenbuurt, Nijlân en 't Vliet is het misschien mogelijk een beroep te doen op de ISV-lijn grotere projecten en versterking woningvoorraad.

Van toepassing op welke wijken
Van toepassing op alle 6 wijken.

2.3 Afval en zwerfvuil

Ook voor dit onderwerp wordt in alle 6 wijkactieplannen veel aandacht gevraagd. Per wijk zijn er minstens 3 punten aangegeven waar er problemen met afval en zwerfvuil te vinden zijn. In een aantal wijken is dit vrij systematisch in kaart gebracht, andere minder. Problemen die aangegeven worden zijn verschillend van aard en hebben verschillende oorzaken. Vrijwel altijd zijn gedragsproblemen een deel van het probleem. Wel valt te constateren tot er rond veel verzamelplaatsen (cocons, ondergrondse containers, bij corporatiehoogbouw) en rond momenten van afvalverzameling (afvalbak verzamelplekken, frequentie van ophalen) zich veel extra vuil ophoopt. Ook liggen er wensen in verschillende wijken (vooral in Oud-Oost) om van afvalverzamelstelsel te veranderen: van cocons naar ondergrondse containers, in plaats van groene en zwarte afvalbakken ondergrondse containers. Meest geplaatste opmerkingen zijn er over de frequentie van het ophalen van grof vuil, die veel wijken hoger willen. Zwerfvuil is deels een apart probleem, deels overlappend met het voorgaande. Ook hier zijn er nodige plekken aangewezen waar zich zwerfvuil ophoopt.

Aanpak

Elk jaar zal de wijkprojectgroep de afvalproblematiek opnemen (al dan niet gesystemiseerd via schouwen). De aanpak van het afval is wijkoverstijgend. Zo heeft de gemeente bijv. uitgangspunten geformuleerd waar wel en niet ondergrondse afvalcontainers mogen komen en is er een financieel kader dat bepaald wordt door zaken als contracten met Omrin, hoogte afvalstoffenheffing ed. Er zijn verder frequent onderzoeken en pilots, zoals nu het project "Bijzet" en een pilot in Heechterp-Schieringen met een hogere frequentie van ophalen. Ook zijn er publieksacties om gedrag te beïnvloeden (bijv. wijkweddschappen).

De aanpak in de 6 wijken zal aansluiten bij de bestaande kaders. Extra inspanningen zullen er zijn op het gebied van herinrichtingen rond verzamelpunten en openbare en corporatieve plekken met zwerfvuil en ook particuliere stukken met zwerfvuil. Er wordt doorgedaan met pilots en experimenten bij voorkeur in 1 of meer van de 6 wijken. Extra inspanningen bovenop de bestaande inspanningen (bijv. vaker ophalen grof vuil) zijn mogelijk maar zullen een tijdelijk karakter hebben, bij voorkeur als onderdeel van een pilot die bijv. samenhangt met gedragsbeïnvloeding.

Financieringskaders

- zoveel mogelijk oplossen via reguliere beleid en reguliere financiering van gemeente en corporaties
- eventuele extra uit ISV 3 mogelijk: Ja, uit het "Basisbudget € 500.000,- per wijk "voor vooral schoon en heel, veilig en vriendelijk.

Van toepassing op welke wijken
Van toepassing op alle 6 wijken.

2.4 Particulier bezit: overlast en slecht onderhoud.

Hoewel ongeveer de helft van de woningen in de 6 wijken uit particuliere woningen bestaat, staan er in de meeste wijkactieplannen relatief weinig concrete gebieden of stukken waarvoor hier de aandacht wordt gevraagd. Wel wordt in het algemeen de zorg uitgesproken over verloederende panden en straatdelen, waarvoor verschillende oorzaken aangevoerd worden. Op het niveau van panden en deelgebieden zijn er een aantal wijken waarin concreet aangewezen wordt waar aandacht nodig is. Dat geldt vooral 2 zaken: huisjesmelkers en daarnaast een reeks van panden en delen grondgebied waar zorgen om zijn. In totaal gaat het in het laatste geval om zo'n 15 panden, waaronder panden die al jarenlang een doorn in het oog zijn. Vooral in het wijkactieplan 't Vliet worden de problemen rond huisjesmelkers en slechte panden genoemd. Daarnaast wordt er in een aantal wijkactieplannen gevraagd om een inventarisatie van panden en VVE's met overlast en slecht onderhoud. Het achterstallig onderhoud bij particuliere bewoners is soms het resultaat van sociaaleconomische of psychische problemen. Vandaar dat maatwerk nodig is, waarbij zo nodig ook sociale ondersteuning wordt aangeboden.

Aanpak

Elk jaar zal de wijkprojectgroep de problematiek van overlast en slecht onderhouden particulier bezit in

kaart brengen (al dan niet gesystematiseerd via een inventarisatie). De aanpak van het particulier bezit met overlast en slecht onderhoud is deels wijkoverstijgend. Het gaat daarbij vooral om handhaving van slecht onderhouden particulier bezit. De aanpak in de 6 wijken zal aansluiten bij bestaande kaders. Extra inspanningen op het gebied van particuliere woningverbetering waren er de afgelopen jaren wel, onder andere in 't Vliet. Deze zullen in de 6 wijkenaanpak niet zo maar gecontinueerd worden.

De extra inspanningen in de 6 wijken zullen zich de komende tijd op de volgende zaken concentreren:

- * een pilot in 't Vliet voor een meer op handhaving gerichte aanpak van de belangrijkste groep overlastpanden en huisjesmelkers. Deze is ondertussen gestart.
- * Onderzoek naar de haalbaarheid van een gemeentelijk servicepunt voor particuliere huisverhuurders waarbij uitgegaan wordt van een positieve benadering van particuliere verhuurders. Wellicht kan dit leiden tot certificering van verhuurders die hun zaken goed op orde hebben. .
- * Een individuele pandgewijze aanpak van de aangewezen panden de komende 4 jaar. De aanpak wordt van geval tot geval bekeken.
- * het uitwerken van een VVE ondersteuning met de beide corporaties, waarbij de corporaties ook de mogelijkheid van een commerciële exploitatie hiervan willen beproeven.
- * In straten of straatdelen met slecht onderhoud van panden en tuinen wordt contact gezocht met bewoners en gekeken of er samenwerkingsconstructies, bijvoorbeeld met groenopleidingen, georganiseerd kunnen worden voor een betere uitstraling van de woningen en tuinen. Deze constructies kunnen financieel ondersteund worden.
- * Het inzetten op betere voorlichting aan huurders van particuliere verhuurders en het bieden van ondersteuning in de vorm van huurteams. Dit kan in samenwerking met de hogescholen georganiseerd worden.

Financieringskaders

- zoveel mogelijk oplossen via reguliere beleid en reguliere financiering van gemeente en corporaties
- eventuele extra uit ISV 3 mogelijk: Ja, uit het "Budget innovatieve aanpak particulier bezit" van € 2 miljoen.

Van toepassing op welke wijken

inventarisatie: Oldegalileën

huisjesmelkers: 't Vliet

Pandgerichte aanpak: Oud Oost, Valerius

VVE ondersteuning: alle 6.

Samenwerkingsconstructies: Oud Oost

Huurteams: stadsbreed, met focus op 6 aandachtswijken

2.5 Particulier en corporatief bezit: energiebesparing

In de wijkactieplannen is een aantal acties te vinden die zich richten op het verbeteren van de duurzaamheid en energiebesparing in de betreffende wijken. De belangrijkste initiatieven liggen bij de corporaties die doorgaan met het beleid om bij renovaties in de 6 wijken veelal ook de isolatie te verbeteren en andere maatregelen te nemen om het energieverbruik terug te dringen. Dit is wijkoverstijgend beleid. Ook bij de gemeente is het streven naar energiebesparing en energieneutraalheid wijkoverstijgend beleid. Energiebesparing leidt niet alleen tot positieve milieueffecten, maar ook tot gunstige effecten op de woonlasten en daarmee op de huishoudportemonnee van bewoners in deze aandachtswijken, waar de gemiddelde inkomens relatief laag zijn.

Aanpak

De aanpak in de 6 wijken zal aansluiten bij de bestaande kaders van gemeente en corporaties. Extra inspanningen op het punt van energiebesparing waren er de afgelopen jaren al in het Vliet. Ook in deze wijken zullen particulieren (en corporaties) gebruik hebben gemaakt van de rijks- en provinciale subsidieregelingen op het punt van energiebesparende maatregelen (van zonnepanelen tot labelwinst regelingen). De meeste brede subsidieregelingen zijn of worden afgeschaft. Deze zullen in de 6 wijkenaanpak niet zo maar weer opgepakt worden.

De extra inspanningen in de 6 wijken zullen zich de komende tijd op de volgende zaken concentreren:

- * stimuleren dat bewoners gezamenlijk initiatieven nemen voor energiebesparing (qua gedrag of door fysieke aanpassingen), bij voorkeur in samenwerkingsconstructies, waarbij deze constructies of initiatieven financieel ondersteund kunnen worden.

* bestaande initiatieven op het punt van energiebesparing in de wijken worden breder uitgedragen. In het bijzonder wordt daarbij gedacht aan corporatieve renovaties, waarbij ingezet gaat worden op betere informatie (en gedragsverandering) bij huurders. Als project zullen ook particulier woningen in de omgeving hierbij betrokken gaan worden. Dit soort projecten is in navolging van voorbeelden uit de provincie en Heechterp-Schieringen.

* Aansluitend bij het voorgaande zullen een 12 tal particuliere woningen die in de verkoop zijn voorzien worden van een hoger energielabel met subsidie. Daartoe zullen consortia van ondernemingen uitgenodigd worden. Deze woningen dienen als voorbeeldwoningen in de wijken, van waaruit particulieren in de omgeving betrokken worden.

Financieringskaders

- zoveel mogelijk oplossen via reguliere beleid en reguliere financiering van gemeente en corporaties
- eventuele extra uit ISV 3 mogelijk: Ja, uit het "Budget innovatieve aanpak particulier bezit" van € 2 miljoen.

Van toepassing op welke wijken

Stimuleren bewonersinitiatieven: van toepassing op alle 6 wijken.
Pilot uitdragen corporatieve energiebesparing: Oldegalileën, 't Vliet.
Consortia en voorbeeldwoningen in de verkoop: Nijlân, Oud-Oost.

2.6 Verkeersmaatregelen en parkeren

In alle 6 wijkactieplannen zijn er situaties aangegeven waar de verkeersveiligheid en het parkeren verbetering behoeft. Bij de verkeersveiligheid gaat het om te snel rijden, situaties rond scholen vooral bij het brengen en halen van kinderen, oversteekplaatsen, sluiptverkeer en invoegen op grote wegen. Bij het parkeren veelal om te weinig parkeerplaatsen of te weinig parkeerplaatsen dicht in de buurt van de woning. Daarnaast is er tijdelijk gebrek aan parkeerplaatsen bijv. vanwege verdringing van parkeerruimte door derden (winkelen).

Aanpak

Ook voor dit onderdeel geldt dat er deels sprake is van een wijkoverstijgende aanpak, waarbij de 6 wijkeraanpak zal aansluiten. Dat geldt voor het parkeren in blauwe zones (die bewoners zelf kunnen aanvragen) en diverse verkeersmaatregelen (zebra's, wanneer verkeersremmers etc.). Voor het parkeren is een onoplosbaar gegeven dat de hoeveelheid parkeerruimte in vooral Oud-Oost definitie afgeperkt is en dat meer parkeerruimte per dus altijd ten koste gaat van een ander belang (veelal groen, spelen).

Extra inspanningen:

* Elk jaar zal de wijkprojectgroep deze fysieke punten en zorgen opnemen (al dan niet gesystematiseerd via schouwen). De basislijn is verder: opnemen in jaarprogramma's, in ieder geval aandacht aan besteden, zoveel mogelijk proberen op te lossen met altijd daarin een rol voor bewoners uit de directe omgeving. Waar mogelijk worden ook scholen en ondernemers uit de wijk bij dit onderwerp betrokken. Indien ingrepen mogelijk en gewenst zo snel mogelijk uitvoeren.

* In 4 van de 6 wijken staat er de komende 10 – 15 jaar (vooral na 2015) een omvangrijke vervanging van het riool op de agenda. Hierbij wordt per definitie aandacht besteed aan de herinrichting van de straten waaronder parkeren en verkeersveiligheid. Wanneer er voor een wijk belangrijke aanvullende of grote voordelen te behalen zijn, kan deze rioolvervanging vroeger worden.

Financieringskaders

- zoveel mogelijk oplossen via reguliere beleid en reguliere financiering van gemeente en corporaties
- eventuele extra uit ISV 3 mogelijk: Ja, uit het "Basisbudget € 500.000,- per wijk" voor vooral schoon en heel, veilig en vriendelijk.

Van toepassing op welke wijken

Elk jaar inventariseren en waar mogelijk aanpakken: Alle 6
Vroegde rioolvervanging mogelijk: Nijlân, Oud-oost

2.7 Beheer

In alle wijkactieplannen is aandacht gevraagd voor zaken die direct of indirect te maken met het beheer van de openbare ruimte en het beheer van de woningen en tuinen, zowel particulier als

corporatief. De meeste van deze onderwerpen komen terug onder de kopjes van 2, 3, 4 en 8. In een aantal wijkactieplannen wordt verder gevraagd om buurtconciërges. Ook vragen 3 van de 6 wijkactieplannen om het oprichten van een buurtservicepunt in hun wijk.

Aanpak

Zowel voor de gemeente als de corporaties is het beheer van de openbare ruimte en de woningen georganiseerd in een wijk overstijgende aanpak. Met ingang van begin 2011 is de gemeente in zijn organisatie van het beheer weer terug gegaan naar vaste teams per stadsdeel die zorg dragen voor een meer integrale aanpak van het beheer in de wijken. De 6 wijkanaanpak zal aansluiten bij deze bestaande kaders van gemeente en corporaties.

De extra inspanningen in de 6 wijken zullen zich de komende tijd op de volgende zaken concentreren:

- * stimuleren dat bewoners gezamenlijk initiatieven nemen voor beter beheer in hun wijken (qua gedrag of door fysieke aanpassingen), bij voorkeur in samenwerkingsconstructies, waarbij deze constructies of initiatieven financieel ondersteund kunnen worden. In Oldegalileën zal dit onderdeel uitmaken van de "werken aan de wijken" aanpak.

- * De oprichting van minimaal 3 buurtservicepunten. Deze buurtservicepunten zijn mede gericht op het ondersteunen en informeren van wijkbewoners in hun contact met instanties.

- * Het systeem van buurtconciërges zal nog tot in ieder geval eind 2012 gehandhaafd blijven door gemeente en corporaties. Er wordt gewerkt met een pool van drie buurtconciërges die inzetbaar zijn in de zes wijken. Aan de buurtconciërges worden vrijwilligers, al dan niet met behoud van uitkering, gekoppeld. In de loop van 2012 zal het systeem van buurtconciërges geëvalueerd worden.

Financieringskaders

- zoveel mogelijk oplossen via reguliere beleid en reguliere financiering van gemeente en corporaties
- eventuele extra uit ISV 3 mogelijk: Ja, uit het "Basisbudget € 500.000,- per wijk "voor vooral schoon en heel, veilig en vriendelijk.

Van toepassing op welke wijken

Stimuleren meer eigen beheer door en met bewoners: alle 6.

Beheer in "Werken aan de wijken": Oldegalileën.

Buurtservicepunten: in alle wijken moeten bewoners op redelijke loopafstand een buurtservicepunt kunnen bereiken.

Buurtconciërges: Pool van 3 buurtconciërges, wisselend inzetbaar in de 6 wijken.

2.8 Veiligheid

De gevraagde aandacht in de wijkactieplannen spitst zich fysiek toe op specifieke extra's voor kleinere en grotere ingrepen in de openbare ruimte en in en rond corporatiewoningen (zie ook 1). Ook de gevraagde aandacht voor overlast en huisjesmelkerij kent een veiligheidselement. In de wijkactieplannen is veiligheid krijgen en behouden een van de belangrijkste doelen. Alleen in het wijkactieplan Nijlân is aandacht gevraagd voor een wat grotere concrete actie. Naar aanleiding van een serie inbraken (in garageboxen) is er het voorstel op grote schaal inbraakstrips onder particuliere woningen uit te zetten.

Aanpak

Overlastbestrijding is een speerpunt in de wijken. Daarom wordt onder regie van de Taskforce jeugdoverlast in 2011 nog stevig ingezet op toezicht en handhaving door de stichting aanpak overlast Leeuwarden. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de buurtagenten.

- *De wijken waar overlastgevende jeugdgroepen rondhangen hebben hoge prioriteit bij politie en Gemeente Leeuwarden. Het toezicht vindt plaats op tijdstippen dat de jongeren actief zijn en is dus flexibel inzetbaar.

- *Mocht de handhaving bij jongeren geen effect hebben dan worden interventies gepleegd in de gezinnen van die specifieke de jongeren. Eventuele vervolmaatregelen worden vanuit het sociaal wijkteam, of bij ernstige feiten vanuit het veiligheidshuis gecoördineerd. Soms is enige drang en dwang nodig om de overlast te doen stoppen. Jeugdige criminelen worden sowieso allemaal besproken in het veiligheidshuis in een casusoverleg. De zorgcomponent van de integrale aanpak is geborgd bij de dienst Welzijn in Amaryllis¹ jeugd.

¹ Een plan, een hulpverlener voor elke jongere

*De overlast van verslaafde dak- en thuislozen is de laatste jaren fors afgenomen mede door de komst van goede voorzieningen. Toch kan het zijn dat er overlast ontstaat. Het outreachend werk van Verslavingszorg Noord Nederland zet samen met politie, de buurtagent, in op toezicht en handhaving op deze categorie Leeuwarders. Ook deze personen worden in het Veiligheidshuis besproken en voor elke persoon wordt een traject opgezet.

* Voor alle overlastgevende personen in de openbare ruimte (jong en oud) geldt dat als de aangeboden hulp en begeleiding niet helpt, de burgemeester ertoe kan overgaan een gebieds- of groepsverbod op te leggen om dit gebied te vrijwaren van overlast.

* Bij woonoverlast is melding bij het Meldpunt overlast of bij de Politie in ernstige gevallen de eerste stap en als woonoverlast nog in het beginstadium is dan kan buurtbemiddeling ingezet worden om de situatie weer te normaliseren. Soms is dit niet meer mogelijk en moet met harde hand opgetreden worden. Gemeente Leeuwarden en de corporaties werken hierin nauw samen.

* Als er in een straat veel woninginbraken plaatsvinden, of inbraken in kelderboxen dan is het belangrijk om het “hang- en sluitwerk” eens goed onder de loep te nemen. Politie heeft in 2011 een woning inbrakenteam klaar staan om daders op te sporen, echter de preventie maatregelen moeten ook goed op orde zijn.

* Wat betreft de 6-wijkenaanpak is er de lijn dat deze prioriteit zullen hebben bij extra's, pilots en aanpak. Het is overigens realistisch onder ogen te zien dan vanaf 2012 er om financiële redenen grote druk zal komen op de stedelijke infrastructuur rond veiligheid. De aandacht zal er daarom dit jaar op gericht zijn te komen tot een aanpak, waardoor zo veel mogelijk noodzakelijke zaken voor de 6 wijken zo lang mogelijk behouden blijven.

* Elk jaar zal de wijkprojectgroep de onveiligheid (fysieke punten en zorgen) in kaart brengen. De basislijn is verder: opnemen in jaarprogramma's, in ieder geval aandacht aan besteden, zoveel mogelijk proberen op te lossen met altijd daarin een rol voor bewoners uit de directe omgeving of anderszins betrokken. Indien ingrepen mogelijk en gewenst zo snel mogelijk uitvoeren.

Financieringskaders

- zoveel mogelijk oplossen via reguliere beleid en reguliere financiering van gemeente en corporaties
- eventuele extra uit ISV 3 mogelijk: Ja, uit het “Basisbudget € 500.000,- per wijk “voor vooral schoon en heel, veilig en vriendelijk en in geval van particuliere woningen uit het “Budget innovatieve aanpak particulier bezit “van € 2 miljoen.

Van toepassing op welke wijken

Elk jaar inventariseren en waar mogelijk aanpakken: Alle 6
Pilot politiekeurmerk of onderdelen daaruit: Nijlân

2.9 Woonservicezones en ouderenhuisvesting

In de wijkactieplannen wordt nog steeds uitgegaan in 2 wijken van de eventuele komst van een woonservicezone. Het gaat om het verzorgingsgebied Nijlân (mogelijke locatie Nijlânsdijk 122) en verzorgingsgebied Oud Oost (mogelijke locatie Cambuurplein). Beide ontwikkelingen staan sterk onder druk vanwege financiële onzekerheid bij ontwikkelende partijen en in het geval van Nijlân ook omdat er redelijk tot heel dichtbij al 2 woonservicezones gepland zijn. In verschillende wijken zien we bovendien, dat bestaande ouderenvoorzieningen een sterkere rol naar bewoners in de wijk willen gaan spelen bij het aanbieden van diensten aan de buurt: Schepenbuurt (Greunshiem), Oldegalileën (Sint Jozef), Nijlân (Nijlânstate), Valerius (Swettehiem). Bij het opstellen van de wijkactieplannen is dit nog eens nadrukkelijk door een aantal van deze organisaties beklemtoond.

Een tweede zaak rond ouderenhuisvesting die vanuit de wijkactieplannen speelt is de discussie over de mate waarin een wijk (verder) zou mogen vergrijzen. Dit geldt vooral voor Nijlân. Het is een enigszins vergelijkbare discussie, die ook rond studentenhuysvesting of breder jongerenhuysvesting, speelt. De wijk wil iets liever niet (ouderen of studenten), terwijl de woningvoorraad van een wijk, marktontwikkelingen en bevolkingsontwikkelingen er op wijzen dat juist deze groepen zich in (delen van) de wijk zullen gaan en blijven vestigen. Bij Nijlân is dat in het geval van ouderen bovendien vaak een positieve keuze, mede ingegeven door de kwaliteiten van de wijk voor ouderen. Een dergelijke keuze geeft ook de mogelijkheid om voorzieningen voor ouderen gericht in te zetten.

Aanpak

* Vanuit de 6 wijkenaanpak wordt in ieder geval extra ingezet op het versterken van de rol van de bestaande ouderenvoorzieningen in de wijken naar bewoners in de wijk. De haalbaarheid van de 2 woonservicezones zal verder onderwerp van onderzoek blijven.

* Vanuit de 6 wijkenaanpak wordt ingezet op bevordering van de samenwerking van organisaties bij

het aanbod van diensten in de wijken.

* Er wordt geen specifiek ouderenhuisvestingsbeleid gevoerd vanuit de 6 wijkenaanpak, uitgezonderd mogelijk Nijlân. Gezien de snelle vergrijzing in Leeuwarden (de komende 15 jaar komen er zo'n 6.000 senioren bij, dat is 50% meer dan nu) komt er meer behoefte aan woningen, die geschikt zijn voor ouderen en die levensloopbestendig zijn. Hier ligt een stedelijk opgave voor vooral de woningbouwcorporaties, waarschijnlijk het beste te realiseren door de bestaande woningvoorraad geschikt te maken. In Nijlân zullen gemeente en corporaties, in samenwerking met het wijkpanel, voor 2013 onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor een specifiek ouderenmilieu rond het centrum van de wijk (rond de vijvers).

* Vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) is de ontwikkeling ingezet om de zorg meer naar de mensen toe te brengen, zodat zij langer in hun eigen huis kunnen blijven wonen. Dit is niet exclusief voor de 6 wijken, maar pilots zullen hier bij voorkeur plaatsvinden.

Financieringskaders

- zoveel mogelijk oplossen via reguliere beleid en reguliere financiering van gemeente en corporaties
- eventuele extra uit ISV 3 mogelijk: Misschien, maar dan waarschijnlijk als onderdeel van een groter ontwikkelingsproject uit het "Budget structurele verbetering woningvoorraad/grote projecten".

Van toepassing op welke wijken

- versterken rol van bestaande voorzieningen: Oldegalileën, Schepenbuurt, Nijlân en Valerius
- onderzoek/pilot ouderenmilieu: Nijlân
- pilots zorg naar mensen: alle 6 mogelijk

2.10 Buurthuizen en andere ontmoetingsplaatsen.

In vrijwel alle wijkactieplannen is er aandacht gevraagd voor buurthuizen of andere plekken voor activiteiten en ontmoeting. Van de 6 wijken is 1 wijk op dit moment het buurthuis dicht vanwege onvoldoende vrijwilliger (Oldigalileën), 1 wijk heeft er drie ('t Vliet), en 1 wijk (Nijlân) is op zoek naar een nieuw pand omdat het bestaande pand te slecht is/aan groot onderhoud toe is. Bij de 3 andere wijken functioneren de buurthuizen redelijk al spelen er in en rond elk buurthuis wel verschillende zaken die de aandacht vragen.

Aanpak

Het beleid t.a.v. buurthuizen en ander maatschappelijk vastgoed wordt stedelijk vastgelegd, de 6 wijkenaanpak is daarin volgend. Het ligt in de bedoeling de komende tijd 2011- 2013 stedelijk te komen tot een nieuwe gemeentelijke koers voor de financiering van de buurthuizen en de activiteiten in de wijken; daarbij wordt ook uitdrukkelijk gekeken naar alternatieve locaties voor wijkgerichte activiteiten. Dit wordt per wijk of gebied onderzocht, ook in de meeste van de 6 wijken. Dit onderzoek staat in de Wijkactieplannen vermeld.

Wat betreft extra inspanningen in de 6 wijken rond buurthuizen en andere ontmoetingsplaatsen zal dit de komende periode beperkt zijn in afwachting van die nieuwe stedelijke koers. Ook zal eerst duidelijker moeten worden wat er waar aan grote ontwikkelingen mogelijk is in sommige wijken rond Brede School (Oud-Oost) en Woonservicezones (zie ook 2.9).

Financieringskaders

- zoveel mogelijk oplossen via reguliere beleid en reguliere financiering van gemeente en corporaties
- eventuele extra uit ISV 3 mogelijk: Misschien, maar dan waarschijnlijk als onderdeel van een groter ontwikkelingsproject uit het "Budget structurele verbetering woningvoorraad/grote projecten"

Van toepassing op welke wijken

Onderzoek buurthuizen: Oud-Oost

2.11 Studentenhuisvesting

In een aantal wijkactieplannen wordt de overlast door te veel studentenhuisvesting in de wijk genoemd. Ook komt aan de orde dat studenten vaak weinig betrokken zijn bij de wijk waarin ze wonen. De overlast heeft in de oudere stadswijken vooral te maken met de particuliere verhuurders, zij kopen woningen op en verhuren ze aan studenten. Onder 2.4 particulier bezit is voor de overlastgevende panden een aantal maatregelen genoemd. Daar waar studenten wonen in corporatiebezit wordt meer het gebrek aan betrokkenheid bij de wijk aangegeven. Belangrijk aandachtspunt is dat een deel van de ervaren problemen is terug te voeren op verschillen in leefstijl.

Aanpak

Het verhogen van de kwaliteit en uitbreiden van de huisvesting van studenten is momenteel onderwerp van studie. Beide corporaties en de gemeente zijn op dit moment bezig met het ontwikkelen van een visie, waar wel en niet het beste studentenhuusvesting kan komen of blijven in Leeuwarden. Eind 2011, begin 2012 zal dit afgerond worden. De gemeente is voornemens om studentenhuusvesting meer te concentreren in de binnenstad en nabij de kenniscentra Extra-inspanningen in de 6 wijken:

* in Het Valeriuskwartier en de Schepenbuurt wordt ingezet op het betrekken van studenten bij de wijk. Studenten worden betrokken bij het beheer rond de complexen maar wordt ook gevraagd, in overleg met de Opleidingsinstituten of zij een bijdrage kunnen leveren aan het vergroten van het toekomstperspectief van de andere wijkbewoners; bijvoorbeeld taallessen voor studiepunten.

* In het Valeriuskwartier wordt onderzocht of het instellen van een (corporatief) woonmilieu voor studenten haalbaar is. Woningen, omgeving en beheer worden in een bepaald complex afgestemd op bewoning door studenten, als pilot.

* Uit de stedelijke visie op studentenhuusvesting zal een beeld ontstaan van de gebieden die geschikt zijn voor studenten en welke dat niet zijn en hoe daar op gestuurd gaat worden. In een latere fase wordt dit meegenomen in de 6 wijkenaanpak.

Financieringskaders

- zoveel mogelijk oplossen via reguliere beleid en reguliere financiering van gemeente en corporaties
- eventuele extra uit ISV 3 mogelijk: Ja, uit het "Basisbudget € 500.000,- per wijk "voor vooral schoon en heel, veilig en vriendelijk".

Van toepassing op welke wijken

- Pilots betrekken studenten bij de wijk: Valeriuskwartier en Schepenbuurt
- Pilot corporatief woonmilieu voor studenten: Valeriuskwartier

2.12 Woningtoewijzing

In een aantal wijken is aan de orde gekomen dat men vindt dat de corporaties meer zouden moeten sturen in de toewijzing van woningen. Beide corporaties respecteren nu, conform landelijke wetgeving, dat er in de woningtoewijzing geen selectie mag plaatsvinden naar inkomen (binnen de grens van € 33.614,-), huishoudensgrootte en huishoudsamenstelling. Wel zijn in de stad complexen gelabeld voor senioren en studenten. Het 'directief toewijzen van bewoners aan complexen is feitelijk niet mogelijk, waardoor het spoor gericht is op verleiding.

Aanpak

Bij de aanpak in de 6 wijken zullen de corporaties dit landelijke en dus ook lokale beleid blijven volgen. Met het concept "woonmilieu" wordt wel een pilot gestart in het Valeriuskwartier, waardoor beïnvloeding /versterking plaatsvindt van de aantrekkelijkheid van een complex of deel van de wijk voor vooral een bepaalde groep bewoners. Het betreft een mix van marketing en van fysieke ingrepen. Daarmee worden samenhangende leefstijlen meer bij elkaar gebracht en ontstaat een grotere fysieke scheiding tussen botsende leefstijlen.

2.13 Grotere projecten

In de wijkactieplannen is een reeks van potentieel grotere projecten (> € 250.000,-) te vinden, die van groot belang is voor structuurversterkingen van de betreffende wijken op het punt van de woningvoorraad, openbare ruimte en voorzieningen. Voor een deel gaat het om projecten die al langere tijd bekend zijn. De (2) Woonservicezones zijn al genoemd (zie 2.9). Hier kan de Brede School in Oud-Oost aan toegevoegd worden. Ook projecten als sloop en nieuwbouw Greunshiem (Schepenbuurt) , herontwikkeling Cambuur (Tjerk-Hiddes, t Vliet) en herontwikkeling Dokkumer EE – zone en de Terp zijn al langere tijd bekend.

Vanuit het Strategisch Vastgoedbeleid van de corporaties zijn daar nog een aantal deelgebieden in de 6 wijken aan toegevoegd namelijk voor de kortere termijn de West-Indische buurt in Nijlân en de Indische buurt in 't Vliet. Voor de langere termijn het Valeriuskwartier en de huurwoningen rond de vijfpartijen in Nijlân.

Vanuit de wijkprojectgroepen is daar nog een 3 –tal potentieel grotere herinrichtingen van de openbare ruimte aan toegevoegd – zie 2.1 ('t Vliet, Schepenbuurt en Nijlân).

Aanpak

Vanuit de 6 –wijkenaanpak worden deze grote(re) structuurversterkende projecten als een belangrijke pijler gezien voor de langere termijn voor de wijken (en het halen van de MOP-doelen).

* De prioriteit ligt bij versterking of uitbreiding van de woningvoorraad.

* Bij de projecten waarvan de grond niet in het bezit is van de gemeente of corporaties (Greunshiem, Cambuur, Dokkumer Ee zone) zal bij de huidige marktomstandigheden, als uitloop van de crisis, voorlopig een terughoudende rol betracht worden. Wel zal bij deze projecten onderzocht worden, of braak liggende of braak komende terreinen en gebouwen zodanig gebruikt of ingericht kunnen worden dat er geen verloederende uitstraling van uit gaat. Dit in goed overleg met de eigenaar.

* De corporaties hebben of zullen in goed overleg met de huurders gaan uitzoeken wat het beste met de aangewezen complexen en gebieden kan gebeuren. In de wijkactieplannen is dit aangeduid met “studiegebieden”. Bij deze projecten ligt de prioriteit. Omdat er voor een wijk belangrijke aanvullende of grote structuurvoordelen te behalen zijn, kan bij deze projecten rioolvervanging vervoegd worden.

Financieringskaders

- zoveel mogelijk oplossen via regulier beleid en reguliere financiering van gemeente en corporaties
- eventuele extra uit ISV 3 mogelijk: ja, uit het “Budget structurele verbetering woningvoorraad/grote projecten”

2.14 Woningverbetering

Naast de studiegebieden van de corporaties wordt ook in een aantal complexen woningverbetering uitgevoerd. Dit houdt in dat de woningen groot onderhoud krijgen en dat energiemaatregelen worden toegepast. De woningen krijgen met deze ingreep een levensduur verlenging van 25 jaar. De woningverbeteringen worden voorbereid en uitgevoerd in nauw overleg met de bewoners. Beide corporaties hebben hiervoor in een protocol de afspraken vastgelegd met hun bewonersorganisaties. Bij woningverbetering wordt ook aandacht besteed aan de woonomgeving.

Aanpak

De woningverbeteringen vormen een grote kwaliteitsimpuls voor de wijken en zijn tegelijk ook een aanleiding om in gesprek te komen met (individuele) bewoners. In de ISV3 periode gaat Elkien de volgende woningverbetering uitvoeren

* De Schepenbuurt in de 42 eengezinswoningen in 2011 en 2012

* de verbeteringen in de Saskiastraat worden afgerond in 2011

* de woningverbetering van 135 woningen in de Bloemenbuurt wordt in 2011 en 2012 uitgevoerd

* de woningverbetering van 80 woningen in de Oude Indische buurt start in 2012

* In 2011 start de verbetering van 115 woningen aan het Cambuursterpad

* in 2011 worden 39 woningen in de J. Binckestraat verbeterd

* in 2012 worden 68 woningen aan het Cambuursterpad verbeterd

* in 2013 start woningverbetering in de Ramstraat en de Schapenstraat

*WoonFriesland gaat vanaf 2012 onderzoek doen naar mogelijkheden voor levensduurverlenging voor de 450 portiekflatwoningen in Nijlân, rondom de groene long. Daarbij wordt rekening gehouden met de lange termijn visie voor Nijlân.

* In Oldegalileën/Bloemenbuurt gaat WoonFriesland bij de portiekflatwoningen aan de Gerbrandyweg en mogelijk op andere plaatsen binnen de wijk het energielabel verbeteren tot label B.

2.15 Sociale aanpak

In het meerjarenontwikkelingsprogramma (MOP) is voor de zes ISV-wijken aangegeven, dat een integrale fysiek-sociale aanpak noodzakelijk is. Fysieke investeringen leiden zoveel mogelijk tot sociale versterking van de wijk. We zien dit ook terug bij veel van de fysieke projecten in de wijkactieplannen.

Sociale problematiek vinden we in alle zes wijken; dat is logisch, omdat het niet voor niets om aandachtswijken gaat. De accenten verschillen wel per wijk.

Ook in de ISV-wijken is vanzelfsprekend het normale gemeentelijk sociale beleid van toepassing.

Voor de planperiode van het wijkactieplan is het collegeprogramma 2010-2014 van belang. Op sociaal gebied gaat het dan bijvoorbeeld om:

- “van generiek naar specifiek”: we maken keuzes, waar we wel en niet inzet plegen,

- het versterken van de rol van burgers en (wijk)organisaties bij het aanpakken van hun leefomgeving (burgerschap),
- een mogelijke heroriëntatie op de gemeentelijke rol bij maatschappelijk vastgoed; efficiënter gebruik van voorzieningen,
- aanpak van overlast, maar ook een beroep doen op de eigen verantwoordelijkheid van burgers,
- verstevigen van werkgelegenheid en bestrijden van werkloosheid,
- een vernieuwende inzet van welzijnswerk (1 huishouden, 1 plan, 1 hulpverlener) uitgaand van de eigen kracht van burgers,
- verdere ontwikkeling van brede scholen,
- alle jongeren dienen een startkwalificatie te halen,
- armoedebeleid is gericht op het activeren van burgers; prioriteit hebben gezinnen met kinderen,
- mensen moeten meedoen (participatie), bij voorkeur via betaald werk; indien dat (nog) niet mogelijk is via vrijwilligerswerk; dat geldt voor autochtonen en allochtonen.

Dit is dus de normale sociale aanpak, die voor alle wijken geldt. In de wijkactieplannen beschrijven we de sociale speerpunten, die –bovenop die normale aanpak- extra aandacht moeten krijgen.

Aanpak

In de zes wijken geldt dat we inzetten op het versterken van het zelf organiserend vermogen van de wijk. Dit doen we door, waar nodig, het bestaande kader te versterken en te ondersteunen. Dit is ingegeven door de gedachte dat wijken en buurten minder afhankelijk zijn van instanties als zij zelf in staan zijn om in de dagelijkse zaken oplossingen te organiseren.

Daarnaast kiezen we voor specifieke interventies in de wijk. De onderwerpen daarvoor zijn per wijk verschillend en zijn benoemd in de WAP's. Deze interventies worden uitgevoerd vanuit de Amaryllisgedachte van 1 hulpverlener met 1 plan per huishouden.

In vier van de zes wijken wordt de sociale aanpak uitgevoerd door een sociaal wijkteam: Schepenbuurt wordt bediend door sociaal wijkteam Nieuw Oost, Oldegalileën/Bloemenbuurt, TjerkHiddes/Cambuursterhoek en Vlietzone door sociaal wijkteam Oud Oost. De sociale wijkteams komen voort uit de Amaryllis-ontwikkeling en bestaan uit professionals van verschillende welzijns- en hulpverleningsorganisaties. Zij moeten nauwe verbindingen leggen met bewoners en met andere in de wijk actieve organisaties (scholen, woningbouwcorporaties, wijkagent e.d.).

In Valerius en Nijlân wordt (nog) geen sociaal wijkteam ingezet; daar is het stedelijke team vanuit de welzijnsorganisatie de uitvoerder.

De sociale speerpunten uit de wijkactieplannen zijn een opdracht voor de teams, naast hun reguliere taken.

Financieringskaders

De sociale wijkteams en het stedelijk team worden gefinancierd uit reguliere gemeentelijke middelen.

Van toepassing op welke wijken

Van toepassing op alle 6 wijken.